

MS. 105.

2981/93

Orgonakönyv

Károni János

Canonica lejtának

második

Balas Agoston által rendezett,

1719-es kiadásához.

Közli:

Saad Henrik.

Károni János, a "valachus" színművész, nagy magyaroltka
ferences emlékének.

Sándi Károly.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

I.

RÉSZ.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MŰZEUM

Tájékoztató

I. rész. A Kézirat tulajdonosa, elhelyezése.

A Kézirat jelenleg a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi Országos Könyvtárának tulajdona. Vétel útján jutott birtokába 1926-ban. A könyvtár zenei osztályának kéziratos szekrényében őrzik, "Z. 46/1926" sz. alatt. Másik jele: "Ms. Mns. 976." ^{2/}Kitől vásárolta a Könyvtár, nem tudom. Nem tartom valószínűtlennek, hogy valami erdélyi menekült hozta át hozzánk.

A Kézirat neve.

Lényegbevágó neve még nincs. Régi - XVIII. századbéli - írott könyv, cím nélkül. Az a néhány szakember, a ki ismeri, "Deák-Szentes-gyűjtemény" néven említi. ^{3/}Ez csak olyan jobb híján, ez is jó lesz" elnevezés. Alapja ott van, a hol Deák Imre páter bejegyzí a Kéziratba - 122. l. -, hogy az 1774. évben kölcsönadta Szentes Moyses páternek. ^{4/}A Kéziratnak ez az egyetlen történeti adata rendkívül fontos, de keresztutnak egymaga kevés. Az egész Kéziratot meg kell ismernünk, énekeit megfejtenünk s oda terelnünk, a hová való; így talán eljutunk igaz nevéhez.

ZENEAKADÉMIA

LISZT MÚZEUM

A Kézirat alakja.

Számtében hajtott negyed iv, összesen 142, később megszámozott lap. Kötése szürke papírfödél fekete bőrháttal és sarkakkal. Valószínű, hogy második kötés; mert a metszésnél néhány lapvégi szó már a metszőkés áldozata lett.

A Kézirat tartalma és felosztása.

Magyar és latin katolikus egyházi népénekek vannak benne megírva hangjegyekkel, tiszta papíron, kézzel húzott kótavonalzatban. A hangjegyes énekek egyfolytában következnek egymás után s csak az egyházi ünnepkört jelző, vagy az énekcsoporthat egyébként jellemző felírások adnak közben-közben egy kis pihenőt. Más egyéb felosztás nincs a Kéziratban. Céltomra tekintve két részre kell osztanom a Kéziratban foglaltakat. Az I. rész, - nem számítva az 1-6. lapokat betöltő Missa Brunensis-t -, a 7-93. ll. -on található énekeket foglalja magában. A II. rész azokat, a melyek a 94-142. lapokra vannak írva.

Az I. részben van 171 hangjegyes egyházi népének, mindegyik csak egyetlenegy

1. /Z.: Zenei osztály. 2. /Ms.: Museum, Mns.: Manuscriptum. 3. /Harmat-Sik: "Szent vagy Uram." Budapest, 1932. 4. /Mind a kettő erdélyi sz. ferencvárosi szerzős volt.

strófájú szöveggel. A lapok be nem kótázott, tiasztán maradt helyeire 135, a lekótázott énekek csapatába tartozó ének van még bejegyezve szövege kezdő szavaival és a kölcsöndallam - N/ota/ -szövegének kezdetével. Ezeken felül van még e részben 14 olyan énekvers a kótavonalzat alá írva, a melyek fölé a kótairó mester nem írt hangjegyeket.

A II. részben, - a két hiányos latin misét és a 17, litániához való Kyriét egynek-egyenek számítva -, van még 8, hangjegyes, latin egyházi ének, több strófa szöveggel; 1, szöveg nélkül lekótázott, - valószínűleg Tantum ergo-hoz tartozó - dal-
lam és 20, több strófás, latin és magyar énekszöveg: összesen 32.

A hangjegyek írása, alakja, értéke.

A Kézirat hangjegyei négyvonalas rendszerben sorakoznak. Alakjuk szerint folyóírásuaknak mondhatók, melyeknek őstípusát már a XII. század kézírataiban is megtaláljuk. Külön jellel meg nem különböztetett hangjegyeinek értékét legalkalmasabban negyed hangjegyekkel adhatjuk vissza; ha kettőt köt össze belőlök, féllel. A nyolcad és tizenhatod hangjegyeket ~~nyolcad~~ avval jelzi, hogy közönséges hangjegyeinek rendszeren hátsó, néha kezdő nyulványát egy, illetőleg két vonalkával huzza át. Ezeknél kisebb egységeket nem használ.

LISZT MŰZEUM

Ritmusjelzés.

Ütemegységeket jelző betűt - C, ♪. -, számokat az I. részben egyáltalában nem találunk; a II. részben is csak egy helyen: a 105. lapon megírt Kyrie-nek második felében. Régi kézírataink, sőt nyomtatványaink sem vették nagyon a lelkükre, hogy az ilyen jelek nem csak célt, hanem kötelezettséget is mondanak; olyan célt, a minőt minden, adott szövegre alkotott éneknek ^{formá szerint} kell érnie s olyan kötelezettséget, a minőt a taktusvonalak határain belül felsorakoztatott hangjegyek időbeli értékének összegével szükséges leróni. Kora felfogásából érthető, hogy Kéziratunk ritmusegységeket jelző vonalai nagyobb figyelemmel nézik a szöveg verssorainak végét, mint az ütemekbe osztandó hangjegyek mennyiségét. Kéziratunk kótázás közben alkalmazott vonalai nem ritmusegységeket jelölnek, inkább periodusokat, a melyeknek keretében ott vett lélegzetet az énekes, a hol a szöveg kívánta, vagy legalább is megengedte.

Ha két, vagy több hangjegyet függőleges, vagy felülről számítva, jobbról-bal-felé ~~kettő~~ irányuló egyenes vonallal köt össze: ez ligaturát jelent. Elég gyak-

ran mellőzi ezt a, ligaturát jelző vonalat. Ilyenkor csak a szöveg odavaló szótagjának világos aláírásával tüntettem fel a hangok kapcsolását. Énekei végén igen gyakran elhagyja a szokásos záróvonalat.

A kulcs.

Általában C-kulcsot használ; F-kulcsot alig alkalmaz, csak a Missa Brunensis-t írja végig ezzel. Bizonyosan másolta valahonnét.^{1/} Nem számoltam össze, hányszor, de merem mondani, hogy sokkal többször elhagyja a kulcsot, mint a hányszor kiírja.

A kótavonalzat kihasználása.

Énekei hangnemének megválasztásából kiérezhető, hogy dallamaival el akar férni voálai keretében; mivel azonban ez még a legjobb igyekezettel sem sikerülhet mindig: inkább fent, mint lent, alkalmaz segédvonalakat is, avagy ezek nélkül úgy irányítja hangjegyei elhelyezését a vonalzon kívül, hogy segédvonalak nélkül is kivehető azoknak magasabb, vagy mélyebb fekvése. Mikor sehogysem tudtam eligazodni írásán, régi művekkel való összehasonlítás útján próbáltam megállapítani dallamainak hü vonalát; ha pedig se más énekkönyvben, se más kéziratban nem leltem a szóban forgó éneket, legjobb tudásom és jóhiszeműségem nyomán próbáltam megállapítani egy-egy kétes hangjegy fekvését. A ki majd tudásom helyrevalóságát, szemem élességét, lelkem igazvoltát igyekszik kiolvasni dallamfejtéseimnek a Kézirattal való összevetéséből, a sok elmosódott lapon /kivált a 42-től kezdve/ nem egyszer vesz vonalzót kezébe, hogy a sok elvakult vonal futásának el ne tévessze nyomát s nem egyszer tartja a nap, vagy más erős fényforrás felé a Kéziratot, hogy dallamvonalai hullámzását megrajzolhassa.

Hangnemjelzés, kromatikus jelek.

A hangnembemondó jeleket nagyon szűk marokkal méri énekjei kezdetén. Az egész énekre érvényes "b"-t még elég gyakran kiírja, még többször elhagyja; általános érvényű keresztet sehol sem ír énekei elé s csak három helyen^{2/} sejteti egy vastag kereszttel, egy vastag vonallal, a szöveg nagy kezdő betűjébe rejtett kereszttel, hogy az ott kezdődő éneket dur-ban kell énekelni és orgonálni. Megsík az is, hogy az ének egész folyására érvényes "b"-t írás közben dobja be a vonalzatba,^{3/} a keresztet annyiszor írja a hangjegy elé, a hányszor az alkalom kívánja.

Dallamfejtéseimben található kromatikus jelek megértésére szolgáljon a kö-

1/. Sok Ferencrendi kéziratban előfordul. 2/ ~~...~~ 60., 84. és 134. énekknél.

3/. Pl. a 8., 45. n. énekben.

vetkező felvilágosítás: A vonalzat keretében található jelek mind úgy és ott vannak, amint és a hol a Kéziratban találhatók; a melyek az énekek elején, vagy közben a vonalzat fölé vannak írva, azokkal a Kézirat hiányosságait akartam pótolni. Az előbbiek az egész énekekre érvényesek, az utóbbiak csak azon hangjegyekre, a melyek fölött állanak.

A Kéziratban előforduló keresztek, feloldó jelek alkalmazásának helyes, vagy helytelen volta néhol igen komoly vita tárgya lehet. Ha, mint rendesen, előtte áll hangjegynek, csak a Kézirat hangjegyrovojának esetleges tévedése ejtheti gondolkodóba a megfejtőt; ha azonban alatta, vagy utána áll valamely hangjegynek, főképp, mikor hangjegyek kapcsolása is súlyosbítja a helyzetet: akkor helyzetszemlét is kell tartani és megállapítani, melyik hangjegy szintjén áll a kereszt; rendesen ahhoz tartozik. Ha valahol, ilyen helyeken ajánlatos a vigyázó körültekintés. Nem tartom ugyan szükségesnek, hogy kritikus helyzetekben titkolja egyéni felfogását a megfejtő; viszont vallom, hogy a tudománynak joga van tisztán látni, mit mond az okmány, mit vél a megfejtő? Csak úgy lehet kényesebb kérdésekkel dűlőre jutni, ha a tudomány tudja, kivel beszél. Tévedni tévedhettem, de súlyos gondatlanság terhét nem érzem.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

A kromatikus jelek téves magyarázása, helytelen alkalmazása végzetes következményekkel járhat a dallamok szépsége, épisége dolgában. A megfejtőnek legelső sorban biznia kell okmánya írójának tudásában, lelkiismeretességében; viszont félennie sem szabad, mikor nyilvánvaló emberi gyarlósággal áll szemben. A régiek nem mindig énekelnek a mi fülünknek; mert ők közelebb voltak, közelebb akartak lenni az Egyház ősi hangnemeihez. Ez az akarás tetszik ki lépten-nyomon Kéziratunkból is: a ki tehát érteni, méltányolni akarja annak énekeit, ismernie kell az Egyház ősi hangnemeit. Ezek még szakemberek fejéből is ki szoktak párologni idők múltával s így ezeknek szivességet, azoknak pedig, a kiknek nem kenyerők, csak eléggé nem dicsérhető nemes szórakozásuk a régi egyházi ének, főképp a miénk: magyaroké, egyenesen szolgálatot akarok tenni, a mikor táblázat alakjában közlöm az ősi egyházi hangnemeket úgy, a mint azokat a XVIII. században Európaszerte, nálunk is használták.

AZ ŐSI EGYHÁZI HANGNEMEK

SKÁLÁI:

a/.Authentikus menetek:

b/.Plagyalis menetek:

Alaphang:

DOR Tiszta:D e f g a h c d
 1 b-vel:G a b c d e f g
 hn. 2 b-vel:C d e s f g a b c

HYPODOR Tiszta:a h c D e f g a
 1 b-vel:d e f G a b c d
 hn. 2 b-vel:g a b C d e s f g

D

G

C

FRIG Tiszta:E f g a h c d e
 1 b-vel:A b c d e f g a
 hn. 2 b-vel:D e s f g a b c d

HYPOFRIG Tiszta:h c d E f g a h
 1 b-vel:e f g A b c d e
 hn. 2 b-vel:a b c D e s f g a

E

A

D

LYD Tiszta:F g a h c d e f
 1 b-vel:B c d e f g a b
 hn. 2 b-vel:Es f g a b c d es

HYPOLYD Tiszta:c d e F g a h c
 1 b-vel:f g a B c d e f
 hn. 2 b-vel:b c d Es f g a b

F

B

Es

MIXE- LYD Tiszta:G a h c d e f g
 1 b-vel:C d e f g a b c
 hn. 2 b-vel:F g a b c d e s f

ZENEAKADEMIA
 HYPOMIXO- LYD Tiszta:a d e f G a h c d
 1 b-vel:g a b C d e f g
 hn. 2 b-vel:c d e s F g a b c

G

C

F

EOL Tiszta:A h c d e f g a
 1 b-vel:D e f g a b c d
 hn. 2 b-vel:G a b c d e s f g a b

HYPOEOL Tiszta:e f g A h c d e
 1 b-vel:a b c D e f g a
 hn. 2 b-vel:d e s f G a b c d e f

A

D

G

ION Tiszta:C d e f g a h c
 1 b-vel:F g a b c d e f
 hn. 2 b-vel:B c d e s f g a b

HYPION Tiszta:g a h C d e f g
 1 b-vel:c d e F g a b c
 hn. 2 b-vel:f g a B c d e s f

C

F

B

~~~~~

Az ősi hangnemekhez való hűséges ragaszkodás biztosítja régi énekeink eredeti szépségeit és olyan lehetőséget nyújt akár az orgonakiséretben, akár a több szólamra való öszhangosításban, a minők nemcsak a templomban, de még a hangversenytermekben is áhítatra hangolják a komoly szépségek iránt fogékony lelkeket. E mel-

lett azonban senkit se tévesszen meg ítéletében régi énekeinknek, mint forrásműveknek kutatói és megfejtői iránt az a körülmény, hogy ^{Részei} énekkönyvíróink, mindenesetre jószándékkal, fülünkhöz hangolták a régi dallamokat és modern harmóniákkal i-
parkodtak azokat lelkünkbe hizelegni. Az a megszokottság, a mely innét származott, nem lehet kritériuma olyan énekkönyvnek, a mely a régi tisztasághoz akarja közelebb vinni idők folyamán, sokszor nem szerencsésen átöltöztetett dallamainkat; még kevésbé lehet kritériuma azon műveknek, a melyek okmányyszerűleg reprodukálnak ősi dallamokat; mert tudni való, hogy a régiek is alakítottak át dallamokat, vagy a magok, vagy a nép szája ize szerint, de ezek a dallamok a régiség vizeiben már okmányokká kövültek és mint értékes, vagy kevésbé értékes variánsok, kincseit képezik ősi dallamkészletünknek. A ki forrásmunkát ír, annak ragaszkodnia kell a dallamok adott alakjaihoz még okmányai tévedései árán is; mert sokszor talán nem is tévedés, a mi annak látszik, csak a régiségtől elszoktatott fülünk játéka. Más kérdés az adott dallamoknak előadásra, használatra való rendezése. Itt az okmányoknak tévedéseit kötelessége kirekeszteni, lehetőleg dallamtörténeti alapon, minden tudó léleknek, de nem lehet feladata boldognak-boldogtalannak.

A Kéziratban található, más, régi énekeskönyvektől elütő dallamalakítások s az e téren tapasztalt ítélkezések, minden esetre jóhiszeműeknek gondolt, de tudományosan meg nem okolt, ennek hiján idegességtől pattogó kilengései javasolták, hogy a címnek választottam "Tájékoztató"-t ezekkel a ^{megjegyzésekkel} ~~jelekkel~~ igaz utra tereljem.

A Kézirat megírásának célja.

Kéziratunk nyilvánvalóan orgonista számára készült. Erre mutatnak azok a harmóniajelző számok, a melyek a rendes: a számozott basszustól eltérően, a cantus firmus fölé írva irányítják az orgonán veendő, énekkísérő ^{ny}hangzatokat.

Eddigi meggyőződésem szerint még az is célja volt az énekgyűjtemény megírásának, hogy a Kájoni János, hangjegyek nélkül megjelent Cationale Catholicumához tartozó s az erdélyi sz. ferences templomokban használatos ének-dallamoknak elég bő készlete legyen együtt, lehet, csak egy orgonista-énekvezető számára. Mi nekünk rendkívül becses okmány arra nézve, hogy miképen énekelték a XVIII. században az erdélyi ferences templomokban, vagy általában Erdélyben a Kájoni-énekeket.

1. L. a Harmath-Sik : "Szent vagy Uram" egyik-másik nyughatatlan bírálatát az "Egyházi Lapok 1932-es évfolyamában.

A Kézirat szerzője.

Magából a Kéziratból egyetlen egy vonást, még távoli célzást sem tudunk napfényre hozni, a honnét megsejthetnők, kinek, vagy kiknek műve ez az énekgyűjtemény. Román hatalom alatt élő Erdélyünkben teljesen hiábavaló volt minden írásos tudakozódásom ezek személyét, működésük idejét illetőleg. Átkutattam P. György József és P. Boros Fortunát dr. ^{4/}jeles történeti műveit. Kéziratunkat egyik sem ismeri, egyik sem említi. P. Boros F. dr. Ur 1931. aug. elején megtekintette a Kéziratot Budapesten és aug. 24.-ről kelt nagybecsű levelében, mint "Szentés féle kézirat"-ról ezeket írta nekem: "Ehez hasonlót ma is nagyon sokat készítenek növendékeink." Ez a szíves értesítés a legilletékesebb helyről: az erdélyi sz. ferencrendiek tudós történetírójától nagy erőt adott azon meggyőződésemmek, a melyre a Kézirat pontos átkutatása után már előzőleg rájutottam, de meg kell jegyezmem, hogy a Kézirat figyelmes vizsgálata: a hangjegyírás egyöntetűsége, a szövegek írásának más és más jellege további megállapításokra is jogot adott és új színeket vetett a fentebbi, igen fontos értesítésre. Az írások minéműségéből megállapítható, hogy a Kézirat általában két személy munkája: egyik a kótarovó mesteré, másik a szövegíróé. Kézirat I. részében egy ember a kótairó, több a szövegíró. Eleivel a mester írta a szövegeket is, később azonban mások: bizonyosan fiatal orgonisták, a kiknek tanulásra, okulásra, legfőképp a Kézirat dallamaira és harmóniáira volt szükségök. Hogy a Kézirat kótairó mestere és a szövegírók között a mester és tanítvány viszonya volt, világosan kitetszik egy kategorikus parancsból, mellyel a mester a 88. lapon, az "Igasság szertő" kezdetű ének után nyomatékosan figyelmezteti orgonista-testvérét a hangnem pontos megtartására, ezekkel a szavakkal: "Extra servabis tonum." / Különös figyelemmel tartsd meg a hangnemet. /

A Kézirat szerzőjére vonatkozólag ~~magából~~ magából a Kéziratból meg~~tekinthető~~^{tekinthető} ~~szöveg~~, hogy a hangjegyek írója egy zenetudó ferencrendi szerzetes volt; a szövegírók pedig fiatalabb, zenét tanuló testvérek. Ide világít a szerzetesek, kivált a

1. / "A ferencrendiek élete és működése Erdélyben." A 200 éves jubileum alkalmából közreadja: P. György József O.F.M. Cluj-Kolozsvár, 1930. Szent Bonaventura könyvnyomda nyomása. 2. / Dr. P. Boros Fortunát: "Az erdélyi ferencrendiek". Szent Bonaventura. Cluj-Kolozsvár, 1927.

ferencrendiek¹⁰ az a szép szokása, a mely kötelességévé tette minden, valamihez értő atyának, vagy testvérnek a segédtestvérek oktatását. Erre utal Boros Fortunát egy rendtörténeti adata, mely így szól: "A rendtartomány 1777. év júniusában Pap Primus szalvatoriánus rendtartományhoz tartozó lektor személyében erélyes látogatót kap, a kinek kifogásai vannak egyes rendtagok magatartásával szemben és /hogya/ kezdik elhanyagolni a segédtestvérek oktatását."¹¹

A Kézirat származási helyének meágállapítása

Erdélyből való. Két döntő adattal okolható meg ez, magából a Kéziratból. Az egyik a Kézirat kölcsönadásának már érintettem bejegyzése, mely így szól: "Ad Usum Conce²ssit P. Moy²si Szentés, P. F. Emericus Déák. 1774." /Használatra átengedte Szentés Moyses P/ater-/nek P/ater/. F/rater/. Déák Imre. 1774./ Mind a ketten az erdélyi sz. ferencrendi rendtartomány tagjai voltak. P. György J. adatai szerint P. Déák Domokos Imre született Szárhegyen 1748-ban, beöltözött 1767. aug. 1-én, felszenteltetett 1771. október 5-én, meghalt a nagyváradi fürdőből visszatérő útjában, hirtelen, élete 26-ik, papsága 4-ik évében Kolozsvárt 1774. október 11-én.³ Szentés^{Péter} Mózes pedig született Székelyudvarhelyt, 1733-ban, beöltözött 1751. július 14-én, felszenteltetett 1757. június 4-én, meghalt tudó⁴szben, Szárhegyen 1806. március 15-én.⁴

A másik döntő adat a Kézirat 135. lapján olvasható nagy Mária-énekünk különlegesen erdélyi szövege, ezzel a felirással: "Az Magyar Nemzetnek a Boldogságos Szűz Mariához foha⁵zkodó eneke".

1/. Boldog A⁶z⁶zony Anyánk, régi nagy Patrónánk

Sok inségben lévén így ⁷zöllit meg hazánk:

Erdély Or⁸zágról, romlot hazánkról ne feletkezzél el

Árva Magyarokról.

További kutatása a Kézirat sze⁹zőinek, forrásainak.

Kéziratunk kétségtelenül erdélyi ferences munka; mester és tanítványok közös munkája. Kájoni ránk maradt írásaiból tudjuk, hogy Sacri Conventus című gyűjteményét orgonista testvérei számára írta.⁵ Az időtájban, a mikor Kéziratunk keletkezhetett, a katolikus egyházi népének ügye Kájoni neve és munkássága körül forgott: szinte magától vetődik fel a kérdés, nincs-e magának Kájoninak valami aktív része Kéziratunkban? Ha lehetséges volna úgy, mint nem az, kimutatni, hogy Kézira-

ntunk hangjegyei és harmóniajelző számai tőle származnak, egy csapásra megoldódnék az a fölötté bonyolult kérdés, hogy meg van-e az ő hátrahagyott írásai között a magyar katolicizmus szempontjából rendkívül nagy fontossága, de csak szöveges Cantionaléjának dallamgyűjteménye?

Mivel Kájoni írásai közt nem találunk egyenes választ kérdésünkre, azoknál kell tudakozódnunk, a kiktől a legjobb felvilágosítást várhatjuk: magoknál, a ferenceseknél.

Az erdélyi ferencesek két legújabb, nagyérdemű történetírója nagyon eltér egymástól Kájoni reánk maradt zenés műveinek felsorolásában. P. György J. négyet említ, P. Boros F. dr. tízet. Előbbi mind a négy műhöz fűz tartalmat, vagy tartalmat és formát érintő felvilágosítást; utóbbi pusztán címeket sorol fel.

A hagyatéknak két ilyen, számbelileg és minőség tekintetében ennyire elütő, egyidejűnek mondható^{3/} leltározása olyan történetírók részéről, a kiknek illeté-
kességéhez, pontosságához, ítéletének megvesztegethetlenségéhez, közléseinek megbízhatóságához rosszindulatu szó nem férhet, hinárba keveri a kutatót. Segítő kar-
ral csak György J. biztat: feléje megyek.

Hiszem, hogy ha Kájoni Cantionale Catholico^{1/} olyan orgonakönyvet csinált volna, a minő a mi Kéziratunk, vagy ő csinálta volna ezt: György J. nem tartotta volna elégnek csak azt írni a Cant. Cath.-ról, hogy "latin és magyar énekeskönyv", hanem legalább mellesleg megjegyezte volna, hogy orgonakönyvet is írt hozzá.

Az Organo-Missale tartalmáról György J.-nél bővebben tájékoztat Bartalus István,^{4/} mikor megírja, hogy abban 39, különböző helyekről összeszedett latin mise, 53 -latin- litánia s néhány antiphona van.^{5/} Itt tehát nincs mit keresnünk Kéziratunkkal.

1/: 1/. 52o-3. 11. Cantionale Catholicum: latin és magyar énekeskönyv. 2/. Organo-Missale: sajátkezűleg ~~az~~ piros és fekete tintával írott szöveggel és hangjegyekkel. 3/. Sacri Concentus Diversorum Authorum, praesertim Ludovici Viadanae..... ad Unius Toni Cantum reducti atque in usum commodumque Fratrum organistarum Ordini. Minor. Claustri Csikiens..... congesti..... latin szövegű betű hangjegyekkel az esztendő különböző ünnepeire 239 éneket tartalmaz. 4/. ...vegyesen egyházi és világi énekeket tartalmazó, régies hangjegyekkel írott énekeskönyv, melynek első része 1-116-ig nem Kájoni keze írása/ajándékba kapta/. Mint említve van, vegyesen egyházi és világi énekek vannak benne latin, magyar, német, sőt cigány nyelven is.

2/. 283. 1. 11/. Cantionale Catholicum. 13/. Cantus Catholici. 14/. Organo-Missale. 15/. Sacri Concentus. 16/. Nagy zenegyűjtemény. 17/. Antiphonarium Romanum. 20/. Cantionale. 21/. Kézíratos hangjegyes művei. 22/. Latin mise énekeskönyv. 23/. Antiphonae de Sanctis Ordinis Minorum.

3/. A két munka megjelenése között 3 év a különbség.

4/. A magyar egyházak szertartásos énekei a XVI. és XVII. sz.-ban. Pest, 1869. 108. 1. ~~1869. 108. 1. A magyar egyházak szertartásos énekei a XVI. és XVII. sz.-ban. Pest, 1869. 108. 1.~~

5/. Illyenfelgyűjtemény van a veszprémi sz. ferencrendi könyvtárban is.

A Sacri Concentus...c.gyűjteménytől maga Kájoni utasít el bennünket, mikor írja, hogy különböző szerzőktől, főképp Viadana-tól^{1/} vannak benne énekek.

A György J. által negyedik helyen leltározott zenés munka sem biztat sikerrel; mert nagyon vegyes a tartalma s jó része nem is Kájoni írása, hisz a címlap tanúsága szerint ajándékba kapta valakitől.^{2/}

Boros F. dr. leltárában felsorolt művek között vannak címek, a melyek csábítóak volnának,^{3/} hogy köztük keressük Kéziratunknak legalább bölcsőjét, de fölöslegessé teszi a fáradságot B. F. dr. Ur 1929, márc. 12-ről kelt s hozzám intézett nagybecsű levele, a melyben arra a kérdésemre: van-e Kájoni kéziratai között az ő Cantionale Catholicumához való hangjegyes gyűjtemény, ezt a választ volt kegyes adni: "A Kájoni Kodexektől ez irányban semmi újat remélni nem lehet, legalább is azoktól, a melyek Erdélyben ismeretesek, mert ezek nem a magyar népzenevel foglalkoznak, hanem a gregorián szellemben íródtak."

Ezekből megállapíthatjuk, hogy Kéziratunknak nincs helye Kájoni jelenleg ismert írásai között. Az ügyet azonban ezzel nem szabad befejeznünk; mert érthető feltevések keringenek az irodalomban kérdésünk tájékán.

Seprődi azt állítja, hogy legalább készülöben egy hangjegyes kiadásnak, ~~Magam~~ is természetesen tartanám, ha készült volna, de, hogy el is készült, azt nem tudom. Ugy látszik, tudja más!

Baka János, csiszentmártoni kántor, a ki "Erdélyegyházmegyei énekeskönyv" c. munkájában^{5/} mintegy 277 Kájoni-éneket közöl úgy, a hogy azokat ma énekli az erdélyi nép, Gál Sándor, szárhegyi kántor-barátjától megtudta 1911-ben, hogy "Kájoninak az a hangjegyes munkája, mely az 1-ső kiadás után 10 év múlva -1686-ban- keletkezett, kézirat." Valószínűleg ezt használta fel Bogisich is "Öseink buzgósága" cz. könyvében."

Gál S.-nak ez a valószínű feltevése késztet arra, hogy komolyan szemügyre vegyem, hogyan idézi Bogisich Kájont, mint forrást, fentebb említett munkájában?

Az "Öseink buzgósága" bevezetésében^{6/} felsorolja azon hangjegyes műveket, a

1/. Olasz zeneszerző, 1565-1650. A Basso continuo feltalálója. 2/. "obi/atum/ 17 Martii... Fratri Patri Joanni Kajoni...". Irod. tört. Közl. XIX. évf. 5/. Gyergyószentmiklós, 1921. 6/. Öseink buzgósága, Budapest, 1888, VI-VII. 11.

7/ Itt van az a mű is, melyet Székely "Hangjegyes énekeskönyv 1652-1671" címen sorol fel azon Kájoni-művek köré, melyeket forrást használt, ha a címen felül az énekekről is írt valamit.

melyekből dallamait merítette. Ezek között nincs említve Kájoni Cantionale-jának sem nyomtatott, sem kézírásos, hangjegyes példánya s így Kájont legfeljebb azon "többi írott és nyomtatott források" közé kell ^{beilleszteni}, a melyekből csak szövegeket vett. Így röviden el is volna intézve az ügy. Kájont nem említi hangjegyes forrásai közt: tehát ő tőle nem vett dallamokat, legfeljebb szövegeket. Bogisich azonban több figyelmet érdemel; mert forrásait igen pontosan szokta idézni és olyan énekeknél, a melyeknél más dallamának és más szövegének a forrása, mind a kettőt meg szokta jelölni.

Összesen öt éneket merít Kájoniból; mindegyiknél egy az idézés módja, ~~ez~~ ez: "Kájoni János "Cantionale Catholicum". Csik-Somlyó 1686 és 1719. év, 115. l. ^{Ez az ének} szövege így kezdődik: "En nemzetem, zsidó népem"... Megnéztem Kájoni Cantionale-jának 1719-es kiadását s az idézett lapon pontosan megtaláltam a szóban forgó ének szövegét. Adallamért Kájoni 1686-os, hangjegyes kiadásához kellett volna nyulnom, ha tudtam volna hová menni érte. Én még olyan embernek nem hallottam hírét, a ki ezt a kiadást látta. Gál S. kézírata felől sem tud senki semmit. Egy lehetséges, hogy t. i. mikor Gál S. ide vonatkozó levelét írta Baka J.-hoz, a mennyiben a mi Kéziratunk csak 1926-ban került ^{ZENEAKADÉMIA} a Nemz. Muz. tulajdonába, ezt a Kéziratot látta és Kájoni-kéziratnak gondolta. Bogisichnak is módjában lehetett látni, de, hogy énekének dallamát nem a mi Kéziratunkból vette, arra tanubizonyság Kéziratunk dallama, meg más is. Azt el kell ismernem, hogy nem létező könyvből bajos lappal idézni; ha pedig kéziratból merít valaki, illő megmondani, hogy kéziratból idéz, de, hogy a lapszám elhallgatásával nem létező könyvhöz tévesszen valakit egy komoly szerző: ennek az eljárásnak számára nem tudom, hol árulják a menedéklevelet. Ennek kiadása ellen tiltakoznék Bozóky Mihály, a kinek "Katólikus Kar-béli Kotás Énekes Könyvéből" írta ki Bogisich fentebbi énekének dallamát, egy hanggal mélyebbre transponálva.

Az 1686-os, hangjegyekkel nyomtatott Cantionale ügyében Jénáki Ferenc mellé állok ^{3/} és vele együtt vitatom, hogy ilyen egyáltalában nem jelent meg. Hogy a mi Kéziratunk tévesztette-e meg Gál Sándort, erre csak ő tudna felelni, de hogy az nem

~~ny.~~

1. Erdélyi Pál "Énekes könyveink a XVI. és XVII. században" / Budapest, 1899. / c. művében említ egy 1685-ös kiadást, a melynek "egy példánya sem ismeretes".

2. 158. l. A munka "Vátzonn" jelent meg, 1797-ben.

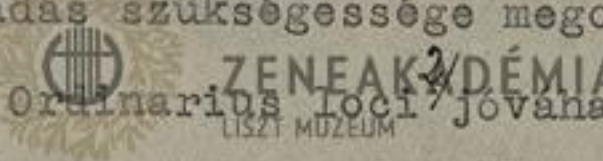
3. J. F.: Kájoni János énekeskönyve és forrásai. Kolozsvár, 1914. 19. l.

Kájoni-kézirat, arról már az eddigiek után is lehet komolyan nyilatkozni, a következőkben pedig pozitív adatokkal erősítem eddigi véleményemet, egyuttal oda állítom Kéziratunkat, a hová való : Orgonakönyvnek Kájoni 1719-es Cantionaléja mellé.

A valóság felé.

Kéziratunknak egyetlen évszám-adatából ezek következnek : a/. A 122. lapig készen volt a mű az 1774-ik évben. b/. A bennünket legközelebb érdeklő, I. rész: 1-93. lapig feltétlenül készen volt a fentebbi év előtt s minden valószínűség szerint a XVIII. sz. első felében íródott. Évszámot itt nem írhatunk; mert semminemű adatunk sincs arra, hogy mennyi időbe telt, míg a Kéziratot a 94. laptól a 122.-ig megírták. Az kétségtelen, hogy Kéziratunk I. részének létrejötte abba a korba esik, a mikor Erdély katolikus népe nem énekelhetett templomaiban Kájoni nélkül s abba, a mikor a Gondviselés oly lelkes fiatal ferencest vezérelt a nagy mester nyomába, a ki tiszteletnél többel: viaskodásra, harcra kész szeretettel őrizte, óvta örök békébe költözött mesterének emlékét. Balas Ágoston volt ennek a jeles ferencrendinek neve. Élt 1680-1748-ig.

A Rend megbízásából ő adta ki másodszor Kájoni Cantionaléját 1719-ben.

Műve előszavában, az új kiadás szükségessége megokolásának 3. pontja alatt ^{1./} különös megjegyzés olvasható az ZENEAKADÉMIA LISZT MŰZÉUM jóváhagyása nyomában : az, hogy a jóváhagyott énekeket hitbeli tévedés minden gyanuja nélkül lehet majd énekelni a templomokban, stb. Hogy ennek a megjegyzésnek súlyát jól lemérhessük, tudnunk kell, hogy Kájoni emlékét egyik Credo-fordításáért az eretnekség vádjával szennyezték. Ez Balasnak arcába kergette a vért s ámbár elismeri, ^{3./} hogy Kájoni szóban forgó fordításában egy "pro" praepositio visszaadása okoz némi nehézséget a magyar szövegben, javít is a ~~ferditett~~ kifogásolt részen, ^{4./} de aztán Cantionaléja végén egy mérges epigramm ront Kájoni emlékének piszkolóira, egy néven szólítva őket, így:

"In momum".

"Qui nihil aedificas, alios tu spernere noli.

Si famam rodís, tu meliora spernere."

Magyarba hevenyészve:

A gáncsvetőre.

Rontópál! te ne nézd le, ki művet alkotta ésszel.

Akkor járjon a szád, hogyha különbet emelsz.

1./... "tales enim abq; omni haeresis suspicione poterunt cantari in Templis"../11.1./
2./ Martonffi György, erdélyi püspök. 3./ A megokolás 5. pontja. 4./ 1676-os Cantionale, 510. l. "El-hagyá Mennyet a földért." 1719-es Cantionale, 436. l. "Le-~~sz~~állta Menyből a földre."

Talán nagyon is felötlő, hogy az imént mondottakkal Balás Ágoston művéhez a-kartam közel vinni olvasóm lelkét. Ez volt a szándékom ! Tudom u.i., hogy Balás Kájoni-Cantionaléjával áll, vagy bukik az a feltevés, hogy Kéziratunk és Kájoni Cantionaléjának 1719-es: második kiadása között oly erős a vérségi kapcsolat, hogy ebből messzeható következtetésekre juthatunk, legvégül arra, hogy Kéziratunk dallamai való-ságos Kájoni-dallamok.

Dallamokat hiába keresünk ebben a Cantionale-ban; mert ez is, mint az első: az 1676-os kiadás, pusztán szövegeket ad, hangjegyek nélkül. Így Kéziratunk szövegeit kell szembesítenünk az 1719-es Cantionale szövegeivel s ha meg tudjuk állapítani, hogy a-mazok ebből valók: a dallamok kérdését megoldják Kéziratunk hangjegyei avval a tény-nyel, hogy kétségtelenül Kájoni-szövegek vállain ülnek.

Nem érinti dolgom lényegének gyökerét, de mint aránylag elég nagyszámu énekszö-vegnél mutatkozó és a szövegeknek előzetes beírását igazoló jelenséget még a szöve-gek összevetése előtt meg kell említenem, hogy a kótarovó mester 14 ilyen, ^{előre beírt} szöveg fő-lé nem irt dallamot. Igazán csak ő tudná megmondani, miért cselekedte ezt? Én csak sejthetem, hogy vagy azért mellőzte ezen szövegek dallamának megrögzítését, mert igen ismerősek voltak azok, vagy azért, mert azoknak az énekeknek kevés jelentőségük volt a gyakorlati életben.

Arról is kell még értesítenem szives olvasómat, hogy abból a lo "UJ ENEK"-ből, a melyet az 1719-es Cantionale sehol sem felejt el megjelölni, Kéziratunk 8-at közöl, ^{1/} még pedig a Cantionale szövegeivel, nyomós bizonyosságul arra, hogy nem az 1676-os, ha-nem az 1719-es Cantionale alapján dolgozott. Ennek az "UJ ENEK"- jelzésnek különös értelme van: nem az, hogy az ének teljesen ismeretlen; hisz pl. az ilyen jelzésű "Bágyad sérelmétől" kezdetű ének már önálló dallammal megjelent Szelepcsényinél 1675-ben, ha-nem az, hogy az még nem szerepel Kájoni 1676-os kiadásában. ^{2/}

Ezeknek az új énekeknek közlése Kéziratunkban és ismétlem, a szövegek egyazonos-sága olyan biztos iránymutató, mint a turisták utmutató táblájának egyenes nyila, a melynek irányát követve el nem tévedhetünk. S ha bele merülünk az ^{Kézirat} ~~1719-es Cantiona-~~le énekerdejébe, megpihenhetünk minden énekszöveg-padon; mert azon hűséges iparkodás-sal, imitt-amott némi kis elrajzolással megfestve találjuk a Cantionale cégjegyét.

1/. A 21., 58., 59., 60., 80., 93., 121. sz. ének. Egynek, a Kézirat 50. lapján található, "Oh ki ez óltáron" kezdetű, új éneknek szövegéhez nem adott hangjegyeket a mester.

2/. Kéziratunk dallama rokon a Szelepcsényi által közölt dallammal, de szépen le van gömbölyítve.

Két forrásmunkámnak szövegeit összehasonlítottam s habozás nélkül mondhatom, hogy Kéziratunk szövegírói mindenütt az 1719-es Cantionale nyomán dolgoztak. Egy énekük van, a melynek szövege csak az 1676-os kiadásban található/az 18.számu/s egy másik, a melynek szövege egyik Cantionale-ban sincs meg/az 50.számu/.

Mivel a Kézirat szövegírói több-kevesebb iskolázottságu fiatal szerzetesek voltak és szövegeiket vagy másolták, vagy emlékezetből, néha talán tollbamondás után írták: a mit embergyöngesség, tudásbéli hiányosság, figyelemszóródás ilyen munkánál elkövethet, arra nagyító nélkül is találhatunk elég példát írásaikban. Nem lényegyet rontó hibák azok, hanem inkább egyéneket jellemző, mint következetes: elvekre mutató elhajlások a mintától, a mikről célszerűbb lesz rövid jelentést adnom, mint külön-külön törvénybe hívnom olyan embereket, a kiknek nevét sem ismerem. Csoportokba szedhetjük különlegességeiket. 1/. Vannak szövegeikben rövidítések, a minők a Cantionale-ban nem találhatók, de az akkori kéziratokban gyakoriak. 2/. Vannak betűcserék, a minőket régi könyvekben is gyakran találunk. 3/. Vannak a Cantionale-tól eltérő, de értelmet nem zavaró, nem másító szó-és szerkezetváltoztatások. 4/. Vannak igealakmásítások. 5/. Vannak hangváltoztatások, vidékiességek, stb.

Ezeknél az apróságoknál súlyosabb hiányosságok vannak a 19.sz.ének szövegének hiányossága. Nincs meg a végén az angyaloknak Jézus születése alkalmával felharsant éneke: "Gloria in excelsis Deo." Annyira előkészített, annyira várt és joggal várható záradéka ez a, nálunk már a XIV.század elején ismeretes, ^{6/}Grates nunc omnes reddamus ...." kezdetű, kedvelt karácsonyi sequentiának, hogy a szövegíró feledékenységeért a kótáro-
vó mestert is felelőssé kell tennünk; mert ő neki észre kellett volna venni s pótolni a hiányt. Kisdí B./Cant.cath.1651.11.1./, Szelepcsényi Gy./Cant.cath.1738.k.9.1./, Kisdí nyomán a Cantionale et Passionale Hungaricum/11.1./, sőt maga az 1719-es Canti-

1/. K/ézirat/: Done, Doni; C/antionale/: Domine, Domini. K:X-tum, X-te; C:Christum, Christe. K:Üdvözítők, mindenek, Királyok; C:Üdvözítőknek, mindeneknek, királyoknak, stb. 2/. V helyett U és fordítva. 3/. K: Sz.Angyalát; C:Arkangyalát. K:oh Magzat; C: magzatom. K:értünk; C:nékünk. K:váltságára; C:váltságában. K:hiszem az egyházat; C:hiszek az egyházban, stb. 4/. K:köszönte; C:köszönt. K:könyvezz; C:könyvez. K:áldoztatol; C:áldoztatál. K:adok; C:adunk, stb. 5/. K:Bötlehemen; C:Bethlehemben. K:Angyeli; C:Angeli. K:kényát; C:kinnyát. K:magos; C:magas. K:mü; C:mi. K:Szüvében; C:szivében. K:haragodat, ostorodot; C:haragodat, ostorodat, stb. 6/. Kehrein J."Lat.Sequenzen des Mittelalters, Mainz, 1873" c.művének 25.lapján, Schubiger A."Die Sängerschule St.Gallens.....Einsiedeln, 1858" c.munkája/52.1./nyomán, a sz.galleni 546.sz.kódexből -1507-közli ezt a sequentiát. Dankó József,"Vetus Hymnarium Hungariae", Budapest, 1893 c.műve 573.lapján egy ,1341-ből való, pozsonyi, kézírásos Missale-ből idézi azt, mint a karácsonynapi első -éjféli- misére rendelt sequentiát. Mi tehát 166 évvel idősebb forrásra tudunk hivatkozni, mint a külföld. Az esztergomi Ordinarium -1588- a fő, vagyis a harmadik karácsonynapi misére írja elő, hogy azután az ünnep egész nyolcada alatt, minden misében el kell mondani: "Prosa per totam octavam Grates nunc". Az egri, 1509-ből való Ordinarium nem említi ezt a sequentiát.

onale is okolni fogja őt e mulasztásért; mert mindnyájan teljes szöveggel adják az angyalok énekét: a két előbbi hangjegyekkel, az utóbbi, szövegkiadás levén, azok nélkül!

Sok és nyelvböngészés szempontjából nem egy érdekes apróságot lehetne kihalászni a Kézirat szövegeiből, de engem más cél siettet. A valóság fényeit kell feltevésem felé fordítanom s ezt leghelyesebben azzal vélem elérhetőnek, ha néhány szöveg párhuzamos közlésével szives olvasóm szeme bogarára bizom a vizsgálódást s ítéletétől várom igazolásomat.

Az 1719-es Cantionale

szövege :

61.1. "Magnum nomen Domini: Emmanuel, quod annuntiatum est per Gabriel. Hodie apparuit, apparuit in Israel. Ex MARIA Virgine est natus Rex; Sunt impleta quae praedixit Gabriel. Eja! Gloria! Virgo DEUM genuit. Cujus virga floruit, quem Divina voluit clementia."

131.1. "Salve Mundi salutare. Salve, salve JESU chare. Cruci tuae me aptare, Vellem vere, tu scis quare. Tuum mihi da amorem, tuo fac amore mori."

435.1. "ET in terra hominibus, Sancta pax sit credentibus.....etc."

463.1. "Vedd-el Ur Isten, róllunk haragodat, Es a te kemény véres ostorodat: Nagy bűneink-ért mi-reánk ne ontsad, Boszszu-állásodat."

A Kézirat

szövege:

37.sz. "Magnum Nomen Domini: Emanuél quod annunciatum est per Gabriél, hodie apparuit apparuit in Iſraél ex Maria Virgine est natus Rex Sunt impleta quae praedixit Gabriél. Eja Gloria! Virgo Deum Genuit, Cujus virga floruit quem Divina voluit Clementia." 2/

63.sz. "Salve Mundi salutare, Salve, Salve Jesu Chare Cruci tuae me aptare vellem vere, tu scis quare. Tu mihi da Amorem, tuo fac Amore mori."

116.sz. "Et in terra Hominibus pax bona sit credentibus.....etc."

129.sz. "Vedd el Vr Isten róllunk haragodat Es a te kemény Véres ostorodat, Nagy bűneinkért mi reánk ne oncsad boszú-állásodat."

ZENEAKADÉMIA

LISZT MŰZSÜM

1/. Hogy meddő vitáknak elejét álljam, meg kell jegyezmem, hogy Kehrein is hiányosan: a "Deo" szó nélkül közli a Sequentiát. A régi német énekeskönyvek között a mainzi Cantual/1605/adja ugyan így, nyilvánvalóan a rim kedvéért: "cum angelis... in excelsis."
2/. Speciálisan Kájoni-szöveg. Kisdinél és Szelepcsényinél "Virgo Christum peperit" van a mi "Cujus virga floruit" szövegrészünk helyén.

506.1. Nagy bánatban Dávid mikoron vala,
 Ő felelmében helyet nem találá, Az Ur
 haragját ~~1719: /~~ maga fején láttya, Isten-
~~hez azért szavát így fordította.~~
~~hoz azért szavát így fordította.~~

136.sz. Nagy bánadban Dávid mikoron vala,
 Ő felelmében helyet nem találá, Az Vr
 haragját/1719:/maga fején láttya, Isten-
 hez azért szavát így fordította.

545.1. Könyörűly Istenem, én bűnös lel-
 kemen, szánakodgyál immár szomorú szí-
 vemen: Haragodnak meny-kövét, éles he-
 gyes-törét Tedd vissza vétkeim bünte-
 tő eszközét.

145.sz. Könyörűly Istenem én bűnös lel-
 kemen, szánakodgyál immár szomorú szí-
 vemen. Haragodnak meny kövét éles he-
 gyes törét Tedd vissza vétkem bünte-
 tő eszközét.

Épen ezeket a szövegeket azért közöltem; mert jellegzetesebb eltéréseket mutat-
 nak egymástól. Céltalan volna sorra párhuzamosítanom azokat a szövegeket, a melyek né-
 mi orthografiai eltéréseket nem számítva, teljes azonossággal adják az 1719-es Canti-
 onale szövegeit. Az egész Kéziratot le kellene írnom. A fentebb közöltem szövegek ad-
 nak egy kis gondolkodni valót, de annyit nem, a mennyi komoly szóra készíthetne akár-
 kit is a két forrás szövegeinek vérokonysága ellen. Ilyen komoly szó kimondása elkép-
 zelhetetlen kötelességet róna a vitakeltőre; mert a gyakorlati életért dolgozó embe-
 rekre, a minők a Kézirat szerkesztői voltak, olyan ^{híres} kutató munkát rónának, a minő csak a
 Cantionale szerkesztőjét illethette; a minőkre amazok föl sem lehettek fegyverkezve,
 hajlandóságot sem érezhettek hozzá, mikor a Cantionaléból készen kapták, a mire szüksé-
 gük volt s amint kapták, úgy vették is, kutatgatás, fontolgatás nélkül. A ki ebben a Kéz-
 irat összes szövegeinek összehasonlító tanulmányozása után is kételkednék, új szöveg-
 forrásokat kellene feltárnia. A mennyire én ismerem a helyzetet, kárba veszne fáradozá-
 sa. Megtalálhatná igen sok szöveg nagyanyját azokban a Cantionalékban, a melyekből Ká-
 joni és Balás merített; megtalálhatná más helyeken egyiknek-másiknak még a dédanyját
 is, de valamennyinek egyetlen édes anyjáért kár volna messzebb fáradnia Kájoninál, he-
 lyesebben Balásnál.

A mikor így az anya és leány viszonyára egyszerűsítjük az énekszövegeink kö-
 zött mutatkozó vérokonyságot, nem lehet vita tárgya, hogy hová tartoznak azok a dalla-
 mok, a melyek a Kézirat szövegei fölé írva, harmóniás szárnyra kapva ~~ők~~, orgonaszó
 mellett, édes énekben röpitik ^{ők} az ég felé. Kájoni-szövegekhez csak Kájoni-dallamok il-

lenek. El sem lehet gondolni, hogy Isten ügyéért, a lelkek üdvéért élő emberek hamiskodásokra tévedtek volna üdvös munkálkodásuk egyik legszentebb ágában. A mint szövegeik a forrás említése nélkül is szembetűnően elárulják, hogy Kájoni-szövegek: úgy dallamaik sem mondhatnak egyebet, mint hogy Kájoni-dallamok. Ha Kájoni megmaradt művei között megvolnának ezek a dallamok, csak rájuk kellene mutatnunk; mivel azonban eddig^{1/} nem sikerült a nagy mester idevágó gyűjteményét felfedeznünk, megint az élethez kell fordulnunk, a mely azt mondja, hogy a nép templomi énekeiben a szent hagyományé a vezérség. Új énekek teremhetnek, némelyik magával is ragadhatja a lelkeket, de a mi egész lelkeket betölt csak az, a mit a gyermek atyjától, anyjától tanult s a mit ők aztán igaz szívvel adtak tovább gyermekeiknek, mikor ők lettek apák és anyák. Mi másra gondolhatott volna az 1560.-i, nagyszombati zsinat, a mikor a templomainkban énekelhető énekek háta mögé egy-egy évszázadot rendelt kezesnek? Kájonit tanulmányainak eleven emlékei fűzték Nagyszombathoz: ahhoz a központhoz, a hol Kisdi B. és Szelepcsényi Gy. Cantionaléi a kívánt évszázadas hagyomány kezessége kíséretével szólaltatták meg őseink ajkán az ő eleiknek szent énekeit. Ezekből ő mindenesetre haza vitte Erdélyébe, a mit ott még nem ismertek; hozzá adta, a mit már ott is megszentelt a hagyomány és fáradoást nem ismerve tanította népét énekszóval. **ZENEAKADÉMIA**
LISZT MÚZEUM Halála után lelkes rendtársai folytatták a munkát, őrizték kincseit s mikor már **32** év^{2/} talán színeit kezdte szívní a nagy mester dallamainak: egy nemes lélek - nem lehetetlen, hogy maga Balás Ágoston - szükségesnek látta, hogy fiatal testvérei számára megírja azokat a dallamokat, vagy úgy, mint azokat Kájoni, akkor talán még meglevő jegyzeteiből tanulta, vagy úgy, amint akkor énekeltek, mikor az 1719-es Cantionale megjelent. Ha el is kell ismernünk, hogy ez idő szerint nem tudjuk igazolni, hogy Kéziratunk dallamai egyenesen Kájonitól származnak: egy kétségtelen, hogy azok Kájoni-dallamok, még pedig azon alakban, a minőben az 1719-ben megjelent Cantionale ideje táján, tehát a XVIII. század első felében énekeltek. S ez a körülmény oly magasra emeli Kéziratunk első részének - a 93. lapig ^{betekelt,} - 171. számokkal összehangosított: orgonára való melódiájával, a minővel kevés kéziratunk dicsekedhetik.

1/. Péterfy K. "Sacra Concilia....." Posonii, 1741. II. 93. l. 16. f. 2/. Kájoni 1687-ben halt meg.

A mi katolikus egyházi népénekeink dallamkincse szempontjából első sorban fontos és értékes Kéziratunkban, arról tudjuk, hogy hová való s így a nélkül, hogy a munka egyéb értékeit kisebbiteni akarnánk, a potiori elnevezhetjük Kéziratunkat ORGONAKÖNYVNEK KÁJONI JÁNOS CANTIONALÉJÁNAK MÁSODIK, BALÁS ÁGOSTON ÁLTAL RENDEZETT, 1719-es KIADÁSÁHOZ.

Ezzel az orgonakönyvvel egy fedél alatt lakói is vannak Kéziratunknak: az a 135, pusztán szövegkezdettel és N/óta/betűvel bejegyzett ének, a mely a kótasorok és a lapszélek szabadon maradt helyein van a hangjegyes énekek köré csoportosítva az ünnepek rendje szerint. Ennek az éneksorozatnak jelentősége abban van, hogy megtudjuk belőle, minő énekkészlettel dolgoztak az énekvezető orgonisták - kántorok - Erdélyben azon időtájt, a mikor a Kézirat megszületett: a XVIII. sz. első felében. Érdekessége pedig az ennek az éneksorozatnak, hogy nótahívásai, bár az élet forgásának, a gyakorlat módosulásának nyomait nem lehet kitagadni belőlök, erős bizonyosságai annak a tételnek, hogy Kéziratunkat a legbensőbb vérrokonság fűzi az 1719-es Cantionale-hoz.

Régi énekeskönyveink nótahívásai, és a hangjegyes kiadásokban is kérdések elé állítják néha azt, a ki pontos és biztos eredményekig akar jutni kutatásaiban. Tornyokká magasodnak a nehézségek a pusztán szöveges Cantionalék nótahívásainak tanulmányozásánál egyszerűen azért, mert a műben hiába keressük a dallamkölcsonzésre kért ének kótáját. Hogy Kéziratunkat ebben a kérdésben is érdeme szerint tudjuk becsülni, tanácsos lesz bepillantani a Cantionale műhelyébe. Ott ilyesmiket látunk:

a/. A mely ének "Régi ének", vagy "Szép ének" felirással szerepel benne, annak nincs sem nótajelzése, pl. "Nota propria", "Nota tulajdon", sem nótahívása. Ennek nem tudom más okát adni, mint azt, hogy a régiak vagy ismerték, vagy könnyű szerrel kézhez kaphatták azoknak az énekeknek dallamait.

b/. Ugyanigy bánik a latin himnuszokkal. Itt azonban tudjuk, hogy a dallamokat Hymnariumokból, Gradualekból, stb. merítették az énekvezetők. Erre mutat pl. a "Menyországoknak dicső Váro\$sa" kezdetű /421. l./ ének utalása: "Ad notam communem Hymnorum".^{1/}

c/. Az "Új ének"-ek közül egynél van nótajelzés, a "Jaj nagy kedven tartott" kezdetűnél /124. l./, így: "Tulajdon nótája vagyok". Egy másiknál olyan énekhez megy dallamért, a melyik maga is kölcsönre szorul! Szörnyű csudát épített ma az Mennyei

1/. Világosabb a Kézirat nótahívása. 44. l.: Pange lingua... "Not. in Psalt." - eris. /

Tüz"/345.1./ "Nota: Joseph, Joseph, hol vagy Joseph, etc."/108.1./Ez az ének azonban az "Én nemzetem, Sídó népem" kezdetű énekhez megy nótáért /115.1./, a melynek megint nincs tulajdon dallama, hanem visszafügg ^{tanácsolja} az embert Joseph-hez; mert az az ő nótája, nem ő amazé. Hogy ilyen utalásokkal nem lehet dűlőre jutni az anyadallamok ügyében, azt nem szükséges bizonyítani.

Összesen 139 anyadallamos éneke van a Cantionalnak. Ezek közül 75-nél teljesen hiányzik a dallam jelzése; 56-nak kölcsöndallama van; 8 nincs meg a Cantionaleban.

Ezzel szemben Kéziratunk 61 énekét közöl hangjegyekkel a Cantionale dallam-kölcsönző anyaénekeiből. Ez a körülmény számottevő nyereség a dallamkutatónak. Ezekben, meg általában a Kézirat összes hangjegyes énekeiben igen érdemes tanulmányanyagot lelünk arra a fontos kérdésre, hogy Kájoni dallamvezetése minő vonalhajlásokkal ölt egyéni s ezen árven erdélyi jelleget a mi, akkortájt itthon megjelent Cantionaléink dallamaival szemben.

A Kézirat kótátlan énekeinek teljes jegyzéke hátrább található, itt csak összegezve adom nótahívásait, egybevetve a Cantionale hívásaival:

Azonos a nótahívás a Kéziratban és a Cantionaléban 79 éneknél; olyan kölcsöndallamokra utal a Kézirat, a melyekhez a Cantionaléban más ének vezet ¹² esetben; a Cantionale hiányait pótolja 26 éneknél; a Psalteriumhoz, vagy a Gradualéhoz utasítja az orgonistát 5 esetben; más-más nótája van a Kéziratban és a Cantionaléban 7 éneknél; ~~kölcsöndallam nélkül van mind a két műben 1 ének~~; későbbi kéz bejegyzése a Kéziratban nótajelzés nélkül 1 ének; a nótajelzést kötés alkalmával elvágta 1 éneknél; elmosódott, olvashatatlan 4 éneknél.

Mint említettem, az élet és gyakorlat módosító hatásait nem lehet eltagadni a Kézirat nótahívásaitól, de az is megállapítható a fentebbi kimutatásból, hogy Kéziratunk I. részének bölcsője az 1719-es Cantionaléban ringott. A ki azt ebből a bölcsőből ki akarja emelni, száz, meg száz pályamenetet kell szétmetszenie s attól tartok, hogy a pályákból kiszabadított gyermek, mihelyt talpra áll, visszatipeg az ő meleg párnái közé.

~~~~~

II.

RÉSZ.

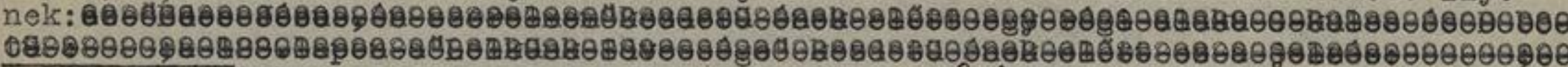
ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

II. rész.

A Kéziratnak ez a része, a mennyiben még a hangjegyekkel közölt énekeknek is teljes szövegét adjayagy legalább annyit, a mennyire az istentiszteletnél szüksége volt belőle: énekkönyvnek mondható az I., a Kájoni 1719-es Cantionaléhoz szabott résszel szemben, a mely akár mint orgona-könyv, akár mint dallamgyűjtemény inkább forrásmunka jellegű.

A 94. lapon az előzőktől egészen elütő, nagy gonddal írott ének van. A továbbiak írása, - a 17. sz. Kyrie kivételével - egész a 99. lapig még mindig a régi kótarovó mesterhez csalogatja az olvasót, de a 100. laptól kezdve véges-végig kétségtelenül mások keze látszik az írásból. Kik írták, mikor írták, honnét vették ezeket az énekeket? ezekre a kérdésekre még találgathatós feleleteket sem találunk a Kéziratban. Az időre nézve megállapíthatjuk, hogy a 122. lapig, a melyen a kölcsönzés ténye meg van rögzítve: tehát 1774-ig, minden be volt írva a Kéziratba, a mi ott található. A többire nézve csak annyit mondhatunk, hogy a Kézirat keletkezése idején nem volt divatban sem a világi dalok, még kevésbé az egyházi énekek szerzőinek nevékürtölése, a források pontos jelölgetése. Termettek a dalok, az énekek, mint a mezőn a virágok s nem kereste senki, ki ültette őket, hol vették magjokat? Dalolták, mert szépek voltak; énekeltek, mert lelket adtak. Ritkaság számba ment, ha a szerző, vagy másoló odalopta nevének kezdő betűjét valamely énekhez. Kéziratunkban még ilyen név-rejtő betűt sem találtam.^{1/}

A II. részben foglalt fontos adatok egyikére: a "Boldog Ászszony Anyánk" szövegére itt vissza kell térnem; mert megütötte a fületem olyan vélemény, hogy ennek az éneknek erdélyi alakja az eredeti s nem az, a mely nálunk szerepel. Vitába ez uttal nem ártakozom, de, mert ez az énekszöveg tudtommal még sehol sem jelent meg erdélyi alakjában, teljes egészében közlöm:

1/. A 97. lap utolsó kótasorának elején látható egy K betű, ez azonban egy le nem írt Kyrie-nek a kezdő betűje. A többi jelnek csak zenei vonatkozása lehet. Ilyenek: a 127, 138, 141, 142. lapokon fent, a lap bal sarkában G:3. jel; a 128. lapon a "Lelkünk Idvejsége..." kezdetű éneknél egy régi alaku G-kulcs: és D betű; a 129. lapon az "Idvez légy Jéhusnak szent teste..." kezdetű éneknél két nagy betű között egy régies G-kulcs: H & E.

" Az Magyar Nemzetnek a Boldogságos Szűz Mariához foházkodó eneke."

- 1/.Boldog Aſzſzony Anyánk,régi nagy Patrónánk
Sok inségben lévén így ſzóllit meg hazánk:
Erdély Orſzágról,romlot hazánkról ne feletkezzél el
Árva Magyarokról.
- 2/.Oh Atya Istennek kedves ſzép Leánya
Kriſtus JEsus Anyja Szent Lélek Mátkája;Erdély orſzágról
- 3/.Nyisd fel az egeket sok kiáltáſinkra
Anyai Paláſtod fordisd óltalmunkra;Erdélyorſzágról.
- 4/.Kegyes ſzemeiddel tékénſd meg népedet
Segéld meg áldásra Magyar Nemzetedet Erdély orſzágról
- 5/.Mert sirnak s' zokognak Árváknak Szivei
Hazánk püſztülésán Özvegyek Lelkei.Erdély orſzágról
- 6/.Vedd el Orſzágunkról ezt a sok inségét:
Mellyben torkig úſzünk,nyerj régi épséget.
- 7/.Rontsd meg edes Anyánk az ZENEAKADÉMIA,
LISZT MÚZEUM
Magyar Nemzetedben,és hitetlenséget.
- 8/.Hogy mint Isten Anyát régen tiſzteltenek,
Ugy minden Magyarok moſtis ditsirjenek.
- 9/.Tudod hogy Szent István örökségben hagyot,S
Szent Láſzló Királyis minket reád bizott.
- 10/.Sokat Fiad ellen meg'vallyuk vétkeztünk,
Csak Te imádgý értünk,Hozzája meg térünk.
- 11/.Jesus Fiad előtt hajts térdet érettünk:
Mért ha nem cselekſzed,egy lábíg el veſzünk.
- 12/.Ditsiret Ditsőség,légyen az Atyának,
Ur Jeſus Fiaddal,Szent Lélek Mátkádnak.
Erdély orſzágról romlott hazánkról,ne feletkezzél el
Árva Magyarokról."

Egyéb megjegyezni valók:

A betűrendes mutató 13.sz.énekének első szakasza: "Imádlak oh ſzent Ostya,

ki testét, s Vértét Ösztya, En Szivemnek Mennyei Irgalma^sság; Véghetetlen Nagy J-ság, Bus Lelkemnek " nem szerepel a mi régi énekes könyveinkben. Kájoni szövegei közt sem találtam. A második versszakkal azonban, mint ének kezdővel ismeretes az ének. Ez így szól: "Imádlak Nagy Istenség, Test, s Vért, titkos nagy Szentség, Leborulva; Itt vagy Isten s Emberség, Véghetetlen nagy Felség, Fel áldozva."

A 17.sz alatt közölt, litániákhoz való Kyriék legutólsó alakja későbbi betoldás. Igen kezdetleges, kinnal rajzolt hangjegyekkel van írva.

A 26.sz .latin énekszöveg egy keseredett magyar sziv gyönyörűségese fohászko-dása a török időkből Magyarországra Anyjához. Dankó "Vetus Hymnarium"-ban nem talál-tam: ide jegyzem.

"Stella maris, tot amaris, pone finem fluctibus.

/ Repetis/

Post duella funde mella, Virgo melle dulcior.

Lacrimantis bella martis, contritae Hungariae,

Gemunt ~~stilla~~ te pupillae, Pectoris Lacrymulae.

Vulneratam, Cruentatam, cerne Mater filiam,

De cinere, de pulvere, Erige Pannoniam.

Quamvis Astra, Coeli castra, te salutent Dominam,

Olim charam, Marianam Respice Pánoniam.

Tolle Lunam, en coronam, Tuis sterno pedibus,

Hic segura, post tot dura, Fulgebit in Saecula.

Tibi iuro, corde puro, Tibi semper serviam,

Sine Labe, sine nube, Angelorum Dominae."

Nótajelzése nincs az éneknek, de a sorok ismétlésével el lehet énekelni az előtte levő, "JESU mi ad te suspiro" kezdetű ének dallamára. Talán erre céloz a "Re-petis" utasítás? Az ének szerkezete, gondolatai mind azt mondják, hogy mintája a "Stella maris exstirpavit" kezdetű, pestis idejére való, régi ének volt. Alkalmasabb mintát keresve sem találhatott volna a szegény, a török járomba fogott magyar.

A 29.sz ének hangjegyeit nagyon kezdő kótairó röhatta. Szöveget nem irt hoz-zá. A dallam Tantum ergo-ra vall: ezt irtam alája, persze "gondolom"-formán.

Hogy a Kézirat anyagának közlésében hiány ne legyen, adom a II.r. hangjegyes énekeit is. Legutólján közlöm a Kézirat legelső hangjegyes énekét: a Missa Brunen-sis-t.

TARTALOMMUTATÓK.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MŰZEUM

A Kézirat I.részében foglalt hangjegyes énekek betűrendes sora .

Az énekszövegek kezdete:

Lap:

A Kéziratban, l. Az 1719-es Cant.-ban

Agyunk hálát minyájan	73.	457.
Ad perennis vitae fontem	87-88.	633.
A Felséges Isten	30.	694.
Ah! Ah! jaj nékem	36-37.	178.
Alugy oh Magzat	25-26.	68.
A mely Embernek jó	72.	452.
*Angyaloknak Királyné A.	50-51.	285.
A Szüz egy Fiat szült	20.	41.
Atyának bölcsesége	34-35.	126.
Audi benigne Conditor	31.	105.
*Aue Domina tu es praecl.	52.	291.
*Ave Maria boldog Isten A.	12-13.	8.
Ave Maria gratia plena	13.	10.
*Az Pünkösztnek jeles napján	43.	205.
Bágyad sérelmétől	33.	123.
*Bizontalan vóltát	84.	593.
Bűnös lélek írasd kérlek	33.	119.
Coelo rores pluunt flores	26.	69.
Csorda Pásztorok	21.	46.
*Dicsőség az Istennek	58-59.	435.
Dicsőség Menyben	8.	2.
*Dicsőült helyeken	80-81.	539.
Dies est Laetitiae	17-18.	32.
Dies irae, dies illa	84.	584.
*Dormi Fili, dormi Mater	21.	47.
Dulcis JESU, dulce nomen	25.	63.
Dum Virgo vagientem	20.	45.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MŰZEUM

* + -gal jelölték, mint dallammaró énekek szerepelnek az 1719-es Cantionáléban.

Eheu quid homines sumus	86.	623.
*Ember emlékezzél	82.	559.
*Emlekezzál Vr Isten	76.	466.
Emlekezzünk Istennek	28-29.	84.
Erős várunk nekünk az Isten	78-79.	511.
*Est Messor cognomento Mors	85-86.	611.
Et in terra Hominibus	58.	435.
Ez nap nekünk dicsiretes n.	23.	57.
*Ez világot Ádám	14.	11.
*Ébregyel fel Világ	75-76.	466.
*Én Nagy vigasságos	24.	59.
*Én Nemzetem Sidó népem	32.	115.
Fel tamadt a mű életünk	39-40.	183.
Fel támadt a mű Urunk	40-41.	183.
Fiant Domine Oculi tui		455.
Gaude Virgo gloriosa	52.	301.
Grates nunc omnes reddamus	17.	32.
Gratulare Virgo singulari	21-22.	49.
Gyermekek születék Bethl...	16-17.	/1676/34.N.Tertia.
*Gyönyörkögyél Szűz Maria	51.	286.
*Háláadásunkban rollad	75.	465.
Hála tenéked	74.	460.
Hízek egy Atya Istenben	9-11.	4-5.
Hízek egy mindenható szent Istenben	59-62.	439.
Hízek egy Atya Istenben Menynek	66-70.	441.
Hízek egy mindenható I....	62-66.	440.
Hízünk igaz I...	38.	181.
Hogy Jerusalemnnek d.T.	79-80.	522.
Horrenda Mors	84.	586.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

Idvez légy Chriſtus Szent Teſte	48.	254.
Idvöz légy Chr.drágalátos	49-50.	282.
Idvöz légy Iſten Sz.Teſte	48-49.	259.
Idvöz légy ſzép Rózſa	49.	275.
Igasság ſzerető Te T.	88.	644.
Imádlak tégedet elrejtett	47.	251.
*Imádlak tégedet láthatatlan	47.	252.
Im midőn mindeneket	18.	34.
*Infinítæ Bonitatis	19.	36.
In Natali Domini	25.	62.
It jelen vagy az I.Fia	49.	280.
Jaj mely hamar mulik	82.	533.
Jaj nagy kedven tartott	34.	124.
*Jer Dicsirjük e mai napon	24.	60.
*Jer mi dicsirjük a szép	14.	10.
*Jer mi dicsirjük áldjuk	22-23.	55.
*Jer Minyájan örüllünk	23.	58.
*Jer mondgyunk éneket	28.	74.
*JEsu Salvator	46.	228.
JEſus ſzent halálanak	33-34.	124.
Jövel ſzent Lélek Vr Iſten	43.	206.
Kaszás e földön az hálál	86.	619.
Kezdetik Jeremias Prof. Imads.	29.	176.
*Kérlek és intlek	86-87.	626.
Kyrályok/nak/ Királyának	28.	78.
Könyörgésünkre kegyes füleidet	31.	106.
*Könyörögjünk az Iſtennek	73.	456.
Könyörűly Iſtenem	81.	545.
*Követi vala Chriſtus Csudáját	57.	579.
Kriſtus fel tamada mi bününket	38.	180.
Kriſtus/Chriſtus/ fel tám.mi bününket	39.	181.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

*Krisztus/Christus/fel tám. Igaíságunkra	39.	182.
Krisztus/Christus/halált meg győzé	41.	190.
Külde az Ur Szent Angyalát	12.	3.
*Kyrie fons bonitatis	41-42.	202.
" Magne Deus potentiae	57-58.	434.
" Sanctorum Lumen	7-8.	1.
" Surrexit Christus	37-38.	180.
*Lauda Sion Salvatorem	45.	215.
Li- JESUS Nevéről	89-90.	677.
tá- Boldog Aszszonyról	90.	680.
ni- Régi Litania /Márk-n./	91.	683.
ák: Minden szentekről	91-92.	684.
" "	92-93.	693.
Magaíztalya : Az én Lelkem	88.	650.
Magnum Nomen Domini	24-25.	61.
Már elmegyek az örömben	83.	582.
*Meg ne fedgy engemet	81.	541.
Meg-telyesíté az Atya I.	27-28.	74.
Menybéli nagy Isten hozzád	76.	470.
Menyből jövök most hozzátok	19.	37.
*Menynek földnek, ez világnak	30- 31.	87.
*Menyörízágnak Királynéja, Irg.	55-56.	354.
" " "	56.	354.
" " O Maria	56.	354.
*Mikor Mariahoz az Isten angala	15.	15.
Mikor Senakéríb	78.	510.
*Mint a ízép hives Patakra	77- 78.	508.
*Mit bizik e világ	83.	583.
Mittit ad Virginem	8- 9.	2.
*Mittitur ad Virginem	13.	9.

ZENEAKADÉMIA 88.
LISZT MŰZEUM 24-25.

Mondgyatok Dicsiretet	74.	461.
* Nagy bánadban Dávid	77.	506.
Ne szály perbe én velem	79.	513.
Nó földnek minden népei	31.	112.
O bu látot sok kén vallott	87.	630.
O Eletünk vég órája	83.	568.
O Fényességes szép hajnal	16.	23.
* Oh Aldot Szüz Anya	54-55.	323.
* Oh Istennek Sz. Anya	51.	289.
* Oh Jezusom hitünk segedelme	48.	257.
Oh keserves jaj szó	85.	602.
* Oh mely igen rövid volt	76.	473.
Oh Szencséges :/:	53.	309.
O JEsus Hívek öröme	45.	217.
O Languens JEsu	 ZENEAKADÉMIA LISZT MŰZEUM 29-30. Nincs sem az I., sem a II. kiadásu Cantionalében.	
* O magnum Sacramentum	48.	252.
O Maria en ad te	55.	329.
O Maria Virgo pia	53.	303.
* O mely félelem és rettegéssel	87.	627.
* O mi pulcher floſcule	26.	70.
Omnes Unanimites	12.	6.
* Omni die dic Mariae	54.	312.
* O Pater Sancte	45.	227.
O szép fenyés kiss Csillág	28.	82.
Örök/Eörök/ Atya Isten	52.	295.
* Panditur Coeli Atrium	19-20.	38.
Paſſionem Dni.	36.	166.
Puer natus in Bethl. hoc in A.	27.	71.
Resonemus pariter	12.	7.

Rorate Coeli	7.	1.
*Salve Mundi Salutare	35.	131.
Sanctissima :/:	53.	308.
Seregeknek Sz. Istene	84-85.	595.
Siralomnak oka	14-15.	12.
*Sok rendbéli próbák vannak	82.	557.
*Stabat Mater dolorosa	35.	127.
*Stella Coeli extirpavit	54.	311.
Surrexit Christus hodie	40.	187.
Szent az Atya, Szent az Atya	71.	443.
*Szent Dávid Propheta éneklő k.	77.	498.
Szent Márton születék	57.	403.
Szent, Sz. Sz. Vra a Seregeknek	70- 71.	442.
Szomoru az halál	85.	598.
Szüz Maria kegyes Anya	54.	320.
Szüz támada pogány népnek	57.	416.
*Urnak szolgai, no dicsirjétek	80.	536.
Üdvezítőnknek Szent Annya	16.	29.
*Vedd el Vr Isten rollunk	74-75.	463.
*Vedd jó neven én szívemet	22.	52.
Veni Jesu veni amor	47.	233.
*Veni Sancte Spiritus	42.	202.
*Virgo Dei Genitrix	55.	325.
*Virgo parit Filium	18.	35.
Vis tibi dicam Jesu mi	46.	228.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MŰZEUM

~~~~~

Azon énekek betűsoros rendje, a melyek a Kézirat lapjainak szabad helyein
csak szövegkezdő és N/ota/ szerint vannak feljegyezve,
összevetve az 1719-es Cantionale
nótahívásaival.

- A Kéziratban 83.1. Adgy idve§séges kimulást . N. En nemzetem.
- A Cantionaleban 569.1. Nota: Conditor alme §iderum.
- A K.....74.1. Adgy/unk/ halat az Urk/nak/.N. Sz.Marton §zületék.
- A C.....460.1. ~~Nincs nótajelzése~~ *Nota nélkül.*
- A K.....15.1. A keres§tységben, igaz. N.Siralkk/Siralmunknak/oka.
- A C.....13.1. Nota nélkül, de a K. hívott énekének/8.1./N.-ja: A keres§ténység-
ben.
- A K.....75.1. Aki akar üdvezülni. N.Menyor§zágnak Királynéja.
- A C.....464. " "
- A K.....82.1. A Kri§tus JEsus vérével. N. Szomoru az halál.
- A C.....560.1. Nota: Bűnek az ő §oldgya. Ez azonban N.-ja a Szomoru az halál
k.éneknek./598.1./
- A K.....74.1. Alázatos §zibeli imadsaguk /.gunkkal/N, Könyörögjünk az I§tennek.
- A C.....461.1. " "
- A K.....16.1. Alma Redemptoris Mater. N.Ut in Psalt.
- A C.....29.1. Nota nélkül.
- A K.....46.1. Alme Rer.Conditor. N.Mittitur ad Virg.
- A C.....224.1. " "
- A K.....84.1. A nap nagy. N.Eadem./A Dies irae dallama értendő./
- A C.....586.1. Latinja is, magyarja is N.nélkül.
- A K.....44.1. A Pünkö§tnek jeles napján Halá legyen az I§t.N.A Pünköstnek Je-
les napjan.
- A C.....208.1. " "
- A K.....44.1. A Szent Lélek kegyelme. Nota eadem./A Spiritus S.gratia dallama
értendő.
- A C.....210.1. Nota nélkül.
- A K.....18.1. A Szüz §zülé Sz.Fiát. N. Virgo parit Filium.
- A C.....35.1. " "
- A K.....85.1. A tenger főv. N. O életünk.
- A C.....601.1. Nota nélkül.
- A K.....75.1. Atya I§tekk /Istennek/ mi róllunk.N. Valami O-val kezdődő ol-
vshatatlan szöveg.
- A C.....464. Nota nélkül.

- A Kéziratban 16.1. Aurora lucidissima. N. O Fenyességes Szep.
- A Cantionaléban 24.1. Nota nélkül.
- A K.....,16.1. Ave Mater Jesu Xti. N.Eadem.
- A C.....27.1. Nota:O fényes &c.
- A K.....53.1. Ave Mundi Spes Maria.N.Jesus Sz.Szivek Aranya
- A C.....309.1. " "
- A K.....73.1. Az Istkk /Istennek/ Sz. N. Kyrie./A K.magnae Deus értendő./
- A C.....458.1. " " "
- A K.....87.1. Az örökk /örökké/ élő.N.Ad per. /t.i.perennis vitae fontem./
- A C.....634.1. " "
- A K.....15.1. Az öröktől fogva való. N.Infinitae bonitatis.
- A C.....18.1. " "
- A K.....15.1. Az Ur Isten im az Adamnak az ő nagy. N.nélkül.
- A C.....21.1. " "
- A K.....15.1. Az Ur Iŋk /Istennek/ csuda h. N.Követi vala.
- A C.....14.1. " "
- A K.....73.1. Aldgy meg minket.Eadem Magne. /A Kyrie magnae Deus...értendő./
- A C.....459.1. " "
- A K.....73.1. Aldott az Ur Isten. N.Háláadásunkban.
- A C.....458.1. " "
- A K.....15.1. Aldott gyümölcse Szép Szűznek. N.Szüz Maria kegyes Anya.
- A C.....19.1. " "
- A K.....46.1. Allatok Teremtője ki Személyben Harom.N.eadem./T.i.a lat.himnuszé./
- A C.....225.1. " " /Alme rerum Conditor./
- ~~Mennyeg~~
A K.....81.1. Boldogok a kiknek. N. Meg ne f.
- A C.....542.1. Nota nélkül.
- A K.....83.1. Bűnnek az ő soldgya. N.Szomoru az halál.
- A C.....577.1. Nota nélkül.
- A K.....15.1. Dicsiretes vagy Szép Szüz Maria. N.Angyalokk Királyné.
- A C.....17. " "

- A Kéziratban 53.1. Dicsiretes vagy szép Szüz M. N.Követi vala Nepn.
 A Cantionaléban..292.1. " "
- A K.....44.1. Dicsird Sion. Nota Lauda Sion.
 A C.....216.1. " "
- A K.....80.1. Drága dolog az Ur Istent dicsírni. N.Nagy bánatban David.
 A C.....538.1. Nota nélkül.
- A K.....87.1. Ember Isten. N.Eadem. /A Homo Dei creatura...lat himnusz értendő./
 A C.....639.1. " " "
- A K.....84.1. Emlekezzel meg ember. N.Nagy bánatban David.
 A C.....590.1. Nota: Drága dolog az Ur Istent dicsírni./A K.-ban ennek is N.-ja a Nagy bánatban D../
- A K.....82.1. Emlekezem én Uram. N.Sok rendbéli probák.
 A C.....551.1. " "
- A K.....82.1. Emlekezzél meg Emberi all. N.Kérlek és intlek.
 A C.....562.1. " "
- A K.....79.1. Eörök Isten figyelmezzél. N.Pange lingua gloriosi.
 A C.....521.1. " ZENEAKADÉMIA LISZT MÚZEUM
- A K.....53.1. Eörüly Dicsőséges Szép Szüz. N.Gaude Virgo.
 A C.....302.1. " "
- A K.....53.1. Eörüly Isten Sz.Annya. N.Menynek Királynéja.
 A C.....327.1. Nota: Dormi fili &c.
- A K.....83.1. Elet adó halál Ura. N.Infinitae bonitatis.
 A C.....576.1. " " /A nótahívás a himnusz magyarjának kezdő szavaival történik./
- A K.....86.1. Gyarló világ. N. En nemzetem,
 A C.....617.1. Nota nélkül.
- A K.....16.1. Gyermekek születék Betlehben. N.eadem. /A Puer natus in B. értendő./
 A C.....31.1. " "
- A K.....82.1. Ha gondolod Embr. N.Sok rendbéli probák.
 A C.....564.1. ~~Ha gondolod Embr. N.Eadem. /A mint az egy sorjába írt énekekből kivethető: Meg ne fegy engem./~~

- A Kéziratban 81.1. Hajcsd meg füledet. N.Eadem. /A mintta sorbanirt énekekből kive-
hető: Meg ne fegy engem. /
- A Cantionaléban..549.1. " " "
- A K.....88.1. Halgassatok meg. N.O mely félelem.
- A C.....641.1. Nota:Háborusága Dávid Királynak. /Ennek a K.-ban is, a C.-ban
is O mely félelem a nótája. /
- A K.....76.1. Halgass meg minket Ur Isten. N.Audi benigne Conditor.
- A C.....106.1. " "
- A K.....82.1. Harcz ember élete. N. O Aldott Szüz Anya.
- A C.....566.1. Nota nélkül.
- A K.....79.1. Háborusága. N. O mely fél.
- A C.....512.1. " "
- A K.....17.1. Hálát adgyunk. N.Eadem. / A Grates nunc omnes reddamus dallama. /
- A C.....32.1. Nota nélkül.
- A K.....59.1. Hiszek egy Mindenható Atya. N. Mittitur ad Virginem.
- A C.....437.1. " "
- A K.....59.1. Hiszek én az egy Istenben N.Et in terra hominibus.
- A C.....436.1. " "
- A K.....11.1. Hiszünk egy bizony Istenben. N.Et in terra hominibus.
- A C.....5.1. " "
- A K.....87.1. Homo Dei creatura. N. O Sac. /O magnum Sacramentum értendő. /
- A C.....636.1. " "
- A K.....53.1. Idvez légy Szép Rósa Szüzeleg virga. N.Idvöz legy szép R.Lel-
kük viraga.
- A C.....305.1. Nota nélkül.
- A K.....15.1. Idvezlégy Szépséges Maria. N.Külde az Ur Sz.Archangy.
- A C.....16.1. " "
- A K.....16.1. Idvez légy Szép Szüz Maria. N.Eadem. /Az Aurora lucidissima dal-
lamcsoportjába tartozik. /
- A C.....25.1. Nota nélkül.
- A K.....83.1. Illy nagy utra. N. O Al.. /A többbit kötéskor elmetszették. /
- A C.....571.1. Nota: Harcz ember élete. /Ennek N-ja a K.-ban: O Aldott Szüz
Anya. /
- A K.....46.1. Imádunk mi téged sz.Háromság. N.Angyaloknak Nagyságos Aßzonya.
- A C.....226. " " Királyné "

- A Kéziratban 82.1. Im latod az Halált.N.Ember emlekezzél.
- A Cantionalében 561.1. " "
- A K.....79.1. Irga Ur Isten immaron.N.Háláadásunkban./A szöveg első szava:
A C.....517.1. " " Irgalmazz./
- A K.....83.1. Isten hivei a kik vattak.N.Maria Dicsőség'k Anya.
- A C.....570.1. " "
- A K.....15.1. Istentől választott népek.N.Dicsőség Menyben Istennek.
- A C.....23.1.Nota:JESUS szent szivek arannya.
- A K.....45.1. Jam Sol recedit igneus.N.ex Psalt.
- A C.....221.1.Nota nélkül.
- A K.....76.1. Járulyuk mi az Istnk./Istennek./ N.Könyörögjünk az Istennek.
- A C.....468.1. " "
- A K.....84.1. Jer mi szolyunk. N.Sok rendbéli.
- A C.....595.1. " "
- A K.....16.1. Jesus Kristus igaz h^alnal.N.eadem./Az Aurora lucidissima dallam-
A C.....28.1. Nota nélkül. csoportjába tartozik./
- A K.....76.1. Jesus Xtus mi kegyel.N.Drága dolog.
- A C.....470.1. " "
- A K.....84.1. Kegyes buzgóságtól.N.Valószínűen Szomoru az halál.
- A C.....596.1.Nota:Bünnnek az ő soldgya &c./Ez nótája a Szomoru az halál k.
A K.....82.1. Kely fel büneidből.N.Ember eml. éneknek./
- A C.....556.1. " "
- A K.....83.1. Kerezt fan kint vallott.N.Szomoru az halál a gyarló.
- A C.....572.1.Nota:Bünnnek az ő soldgya,&c./Ez nótája a Szomoru az halál k.
A K.....76.1. Könyörgünk neked Istekn./Istennek./N.Ebredgy fel. éneknek./
- A C.....468.1. " "
- A K.....82.1. Környül vette[✓]halál.N.Angyalokn Királyné Aszonya.
- A C.....564.1. " "
- A K.....73.1. Kristus ki vagy nap.N.Eadem./T.i.Kyrie magnae Deus./
- A C.....459.1. " "

A Kéziratban 86.1. Xtusnak hivei kiknek.N.Szomoru az halál.

A Cantionaléban.615.1.Nota:Bűnek az ő oldgya./Ez nótája a Szomoru az halál k.
éneknek./

A K.....44.1 Kyrie Jeſu Cxte.N.Kyrie Magne Deus.

A C.....214.1. " "

A K.....88.1. Languentibus.N.Angyaloknak Kir.

A C.....643.1. " "

A K.....79.1. Meg halgasd az én imádságomat.N.Nagy bánatban Dávid.

A C.....519.1.Nota,közvetett utalással:Drága dolog.../Ez a Nagy bánatban
k.ének nótája./

A K.....15.1. Menyből az ige lejöve.N.O gloriosa Domina.

A C.....21.1. " "

A K.....20.1. Midőn a Szűz Magzattyát,N.Dum Virgo vagient.

A C.....45.1. " "

A K.....74.1. Mi kegyes Atyánk kit valluk.N.Vedd el Ur Iſten.

A C.....462.1. " "

A K.....79.1. Mikoron Dávid nagy busultában.N. Hogy Jeruſal.

A C.....515.1. Nota nélkül.

A K.....80.1. Minden dicsir Ur Iſten tégedet.N.Mikor Mariához az Iſten.

A C.....536.1.A szöveg így kezdődik:Minden állat dicsir....Ennek a nótá-
ja:Irgalmazs Ur Iſten immáron én nékem,&c.

A K.....15.1. Mindenek alkotója.N.Menyországnak Királynéja.

A C.....22.1. " "

A K.....44.1. Mi nekünk adaſsék Sz:Lelek.N.eadem./ A Nobis ^{Sancti Spiritus} ~~Spis~~ S.gratia s.d.
kezdötü himnuszé./

A C.....212. " "

A K.....86.1. Minnyajan kik jelen.N.Dies irae illa.

A C.....614.1. " " /Amagyar szöveget idézi./

A K.....15.1. Missus Gabriel de Coelis.N.Stella Coeli extirpavit.

A C.....20.1.Nota nélkül.

A K.....44.1. Mondgy éneket Zengő nyelvem.N.eadem./A Pange lingua-é./

A C.....214.1. " "

- A Kéziratban 151.1. Nagy szível várják.N.Követi vala.
- A Cantionaléban.. 12.1. " "
- A K.....44.1. Nobis Sancti Spiritus graci sit data etc.N.Mittitur ad virginem.
- A C.....212.1. " "
- A K.....53.1. Nyílnak az egek.N.Jesu Salvator.
- A C.....297.1. " "
- A K.....16.1. O fel kelő fenyés.N.Eadem./Az Aurora Lucidissima dallamkörébe tartozik./
- A C.....27.1. Nota nélkül.
- A K.....16.1. O Fenyesseseg Szép Hajnal.N.Eadem./Az Aurora lucidissima dallamkörébe tartozik./
- A C.....26.1. Nota nélkül.
- A K.....86.1. Oh ki még elsz.N.En Nemzetem.
- A C.....619.1. Nota:Josef,Jósef,hol vagy Jósef,&c./Ennek a nótája En nemzetem./
- A K.....82.1. Oh Te meghalandó.N.Örök Atya Isten.
- A C.....559.1. Nota nélkül.
- A K.....88.1. O Isteni szeretetben.N.Horrenda mors trem.
- A C.....705.1. " " /Amagyar szöveget idézi./
- A K.....53.1. O kegyes Szép Sz. Maria.N.Infinitae bonitatis.
- A C.....294.1. " "
- A K.....53.1. O Maria Xtus Anyja Emberi etc.N.O Maria Virgo pia.
- A C.....304.1. " "/A szöv.kezd.Szüz M./
- A K.....76.1. O Menyei nagy boldogság.N.Et in terra hbs./hominibus./
- A C.....469.1. Nota:Jer minnyájan Keresztények.
- A K.....45.1. O Örökké való Egység és Haromság.N.Halaadáshunkban.
- A C.....222.1. " "
- A K.....45.1. O Te Boldog Sz.Ha.../N.-ját a kötéskor elmetsették./
- A C.....212.1. Nota:Jam sol recedit igneus.
- A K.....73.1. Örök Atya Mindenható .N.Kyrie Magne Deus.
- A C.....459.1. " "
- A K.....44.1. Pange lingua gloriosi.N.in Psalt.
- A C.....214.1. Nota nélkül.

A Kéziratban 83.1. Palya futasom.N.Infinitae bon.

A Cantionaléban 567.1. " "

A K.....45.1. Profitentes Trinittm./Trinitatem./N.Lauda Sion Salv.

A C.....220.1. " "

A K.....45.1. Qvicunq.vult anim firmit salvare.N.Mittit ad Vir.

A C.....222.1. " "

A K.....53.1. Sancta Dei Genitx./Genitrix./N.Mittitur ad Virginem.

A C.....293.1. " "

A K.....53.1. Sancta Messiae Genitrix.N.Itt jelen vagyom.

A C.....310.1. " "

A K.....70.1. Sanctus ut in Graduali.

A C.....442.1. Nota nélkül.

A K.....79.1. Saulnak a Dávid.N.Nagy bánatban David.

A C.....518.1. Nota:Drága dolog az Ur Istent dicsírni./Ez nótája a Nagy bánatban D.k.éneknek./

A K.....84.1. Serkeny fel álmodból.N.Ez mostani veg oramra.

A C.....591.1. Nota:Bizontalan volt a világ,&c.

A K.....86.1. Siralmas nekünk.N.Az mely emberk./embernek./

A C.....622.1. Nota nélkül.

A K.....82.1. Sokat irtak bölcsek.N.Mit bizik ez Világ.

A C.....554.1. " "

A K.....81.1. Sok háboruságban szivem.N.Eadem./T.i.Meg ne fegy engem./

A C.....548.1. " "

A K.....79.1. Sok jó téteményen csudalkozvan.N.Hálaadásunkban.

A C.....520.1. " "

A K.....53.1. Stella Maris o Maria.N.Veni S.Spiritus.

A C.....310.1. " "

A K.....85.1. Szegény gyarló.N.Szomo..... /ru az halál./

A C.....603.1. Nota:Mit bizik e Világ,&c.

A K.....45.1. Sz:Háromság és csak egy Istenség.N.Menynek./földnek ez világnak

A C.....221.1. " Ura./

A K.....70.1. Sz.vagy örökké Atya.N.Urk.Szolgai.

A C.....442.1. " "

- A Kéziratban 70.1. Sz.vagy Ur Isten.N.Követi vala Xt.
- A Cantionaléban..442.1. " "
- A K.....53.1. Szeplőtelen Szüz Maria.N.Menyországnak Királynéja.
- A C.....296.1. " "
- A K.....84.1. Szörnyü halál.N.Horrenda Mors.
- A C.....588.1. " "
- A K.....86.1. Szünnyek meg bánattok.N. O áldott Szüz Anya.
- A C.....608.1. " "
- A K.....53.1. Szüz Maria Krisztus Anya Menyorsznk.N.Mint a szép hiv.
- A C.....294.1. " "
- A K.....53.1. Tengerk.fényes Csillaga.N.Menyorszagn.
- A C.....300.1. " "
- A K.....83.1. Teremtett álla /tok/.N.Meg ne fegy.
- A C.....540.1. Nota nélkül.
- A K.....72.1. Teged Uram a nagy fels.N.Ave Domina.
- A C.....455.1. Teged Ur Isten... **ZENEAKADÉMIA**
LISZT MŰZEUM
- A K.....81.1. Uram halld meg szómat.N.Meg ne fegy engem.
- A C.....547.1. Nota nélkül.
- A K.....79.1. Ur Isten kérünk a te.N.Vedd el Ur Isten.
- A C.....514.1. " "
- A K.....79.1. Urnak szolgál.N.Sz.Marton.
- A C.....536.1. Nota nélkül.
- A K.....44.1. Veni S.Spiritus.Nota ut in Psal.
- A C.....202.1. Nota nélkül.
- A K.....81.1. Végzetetlen.Több nem látszik a szövegből,a N.is egészen elmo-
sódott.Lehet,hogy a C."Végetlen irgalmu" k.éneke.
- A K.....83.1. Veletlen ember oraja.N.Szomoru az Halal.
- A C.....578.1. Nota:Kerezt-fán kint-vallott,&c. /Ennek N.-ja:Bűnnek az ő
A K solágya,ezé meg:Szomoru az halál./
- A K.....15.1. Vetke miat,Szabadított igyirt,hogy ad maradékinak. Későbbi kéz
írása;nótajelzése sincs.Az énekszöveg kezdetét,ugy látszik csak
ugy kapásból vette,a ki ide írta.Valószínű,hogy az az ének ér-
tehdő,mely a C.-ban -21.1.- így kezdődik:Az Ur Isten im az Adám-
nak az ő nagy vétke miatt,Szabadított igyirt hogy ad maradékinak.

Ezeket felül még két ének kezdete van a Kézirat 55.lapján, de alig olvashatók. Ezek:

A Kéziratban 55.1. Valószínűen: Luceſce ſtellis amicta, o Virgo benedicta. N. ?

A Cantionaléban...297.1. Nota: Eſt Meſſor, &c.

A K.....55.1. Salve Mater miſericordiae, Mater Dei. N. ?

A C.....325.1. Nota: Angyaloknak Királyné Aſzſzonya.

~~~~~

Azon énekek betűrendes sora, melyeket a Kézirat szövegírója alája irt a vonalzatnak, de a kótairó mester nem rótt föléjük hangjegyeket.

44.1.	<u>A Szent Léleknek malaſztya, stb.</u>	/	A Cantionaléban 209.1. Nota nélkül.	/
53.1.	<u>Ave ſtella matutina, stb.</u>	/	"	309.1. " " /
36.1.	<u>Az nap fényét változtattya, stb.</u>	/	"	169.1. " " /
40.1.	<u>Dicsiretet mondgyunk Ur Iſtennek, stb.</u>	/	"	118.1. " " /
40.1.	<u>Fel tamadt Chriſtus ez napon All., stb.</u>	/	"	188.1. "Azon Eneknek, más Nótája" felirattal. /
46.1.	<u>Gaudete dulces Lacrimae, stb.</u>	/	"	230.1. Nota nélkül. /
43-44.1.	<u>Jövel Sz. Lélek Vr Iſten, stb.</u>	/	"	207.1. " " /
78.1.	<u>Láſd meg Vram én ügyemet, stb.</u>	/	"	509.1. " " /
51.1.	<u>Maria Dicſőségnek Anya, stb.</u>	/	"	287.1. " " /
27.1.	<u>Menyei Király ſzuletek, stb.</u>	/	"	72.1. Nota: Mikor Chriſtus Bethlehemben, &c. /
40.1.	<u>Oh JEſus mü Üdvözttonk, stb.</u>	/	"	188.1. Nota nélkül. /
50.1.	<u>Oh ki ez óltáron kenyér ſzine alatt, stb.</u>	/	"	283.1. MAS UJ ENEK. Nota nélkül. /
35.1.	<u>Planctus ante nescia, stb.</u>	/	"	160.1. Nota nélkül. /
44.1.	<u>Spiritus Sancti Gratia, stb.</u>	/	"	210.1. " " /

~~~~~

A II.rész énekeinek betűrendes mutatója.

<u>Ah JEſu ubi requieſcis...../hangjegyekkel./</u>	102-103.1.
<u>Boldog Aſzſzony Anyánk...../csak szöveggel./</u>	135-136.1.
<u>Chare Chare JEſu...../hangjegyekkel./</u>	102-103.1.
<u>Cur mundus militat...../csak szöveggel./</u>	133.1.
<u>Da mihi JEſu cor tuum...../Hangjegyekkel./</u>	99.1.
<u>Ditsirtessék Edes Jesusnak ſz.neve...../csak szöveggel./</u>	139.1

<u>Egeknek Királyát.....</u>	/csak szöveggel./	137.1.
<u>Eheu quid homines sumus.....</u>	/ " " /	133.1.
<u>Edes Jesus Én Szerelmem.....</u>	/ " " /	127.1.
<u>Hol vagy En Szerelmes J.K.....</u>	/ " " /	94.1.
<u>Idvez légy Jesusnak szent teste...</u>	/ " " /	129.1.
<u>Imádlak Jesusom.....</u>	/ " " /	142.1.
<u>Imádlak oh szent Ostya.....</u>	/ " " /	123-124.1.
<u>JESU mi ad te suspiro.....</u>	/hangjegyekkel. /	102-103.1.
<u>Jesu o delitium.....</u>	/ " /	104.1.
<u>Lelkünk Idveisége.....</u>	/csak szöveggel./	128.1.
<u>Litániához való 17 Kyrie.....</u>	/hangjegyekkel./	95- 97.1.
<u>Maria szivemet .....</u>	/csak szöveggel./	125.1.
<u>Mise.....</u>	/latin szöveggel, hangjegyekkel./:	
Kyrie.....	/ " " " /	105.1.
Et in terra.....	/ " " " /	106-108.1.
Patrem.....	/ " " " /	108-111.1.
Sanctus.....	/ " ZENEAKADÉMIA " /	111-112.1.
	LISZT MŰZEUM	
Agnus.....	/csak hely van számára./	
<u>Missa Seraphici Patris Nostri S.Francisci...</u>	/hangjegyekkel./:	
Kyrie.....	/ " /	113.1.
Gloria.....	/ " /	114-116.1.
Credo.....	/ " /	117-121.1.
Több nincs belőle, hely azonban van hagyva a hiányzó két résznek.		
<u>O Aldott szüz Anya.....</u>	/csak szöveggel./	139-140.1.
<u>O mi Jēsu vulnerate.....</u>	/ " " /	131.1.
<u>O Virgo Virginum.....</u>	/hangjegyekkel./	99.1.
<u>Rex clementissime .....</u>	/ " /	98.1.
<u>Sancta Mater Dei .....</u>	/csak szöveggel./	134.1.
<u>Stella maris, tot amaris.....</u>	/ " /	104.1.
<u>Szeretlek tégedet.....</u>	/ " /	138.1.
<u>Sz. Maria mi életünk.....</u>	/ " /	137.1.

